

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเอสคิวไฟว์อาร์เพื่อส่งเสริมทักษะ
การอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา*
GUIDELINE FOR TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT BY USING SQ5R
TO PROMOTE THAI READING COMPREHENSION SKILLS
FOR HIGH SCHOOL STUDENTS

ภาวิณี สุทธิกุล, สิริระ สมนาม, จารุณี ทิพยมณฑล

Pawinee Suttikun, Sira Somnam, Jarunee Dibyamandala

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chiang Mai University

Corresponding Author E-mail: pawineesuttikun@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นและมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยนวัตกรรมการสอนเอสคิวไฟว์อาร์ (SQ5R) ในเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรม นิทานพื้นบ้าน เช่น เรื่อง สามกษัตริย์ที่ให้ข้อคิดเกี่ยวกับความสมัครรักใคร่ในมิตรแท้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ เข้าใจข้อคิดการมีมิตรภาพที่ดีต่อกัน และการรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกที่มาของชื่อสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากอิทธิปาฏิหาริย์ในเหตุการณ์สำคัญของนิทาน อีกทั้งวิธีสอนแบบเอสคิวไฟว์อาร์ ยังเป็นวิธีการที่ช่วยเรื่องการทำงานของนักเรียนในแต่ละวิชา โดยเฉพาะการอ่านและการใช้ภาษาในการถ่ายทอด ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจดบันทึกเนื้อหาในการเรียนแต่ละวิชาได้เป็นอย่างดีและได้พัฒนาการอ่านด้วยการฝึกฝนและแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน อันนำไปสู่การอ่านที่มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: เอสคิวไฟว์อาร์; ทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย; นักเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This academic article aimed to present guidelines for promoting Thai reading comprehension skills of high school students and to increase student achievement and satisfaction by using SQ5R teaching innovation. Using the SQ5R teaching method in literary content folktales like Three kings, which is about love and friendship, the students learned about having true friendships with others and forgiveness. Furthermore, this folktale states an origin in the names of places that occurred by a miracle in an important event. In addition, the SQ5R teaching method helped promote students to work in each subject, especially reading and using language for communication. Therefore, students could take advantage of taking notes on learning each subject and developing their reading by practicing and sharing their opinions in exchanging knowledge with each other leading to effective reading skills.

Keywords: SQ5R; Thai Reading Comprehension Skills; High School Students

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประจำชาติ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ใช้ในการเรียนรู้และช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้ การใช้ภาษาไทยต้องใช้ให้ถูกต้อง เป็นรากฐานนำไปสู่การเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพรักการอ่านแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รักและหวงแหนภูมิปัญญาในภาษาไทย (บริสกร คงเปี่ยม, 2564) ความสำคัญของภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านจึงเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราวความรู้และประสบการณ์ เป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร คอมพิวเตอร์ ตลอดจนการ์ตูน และสามารถแสดงทรรศนะข้อมูลข่าวสารด้วยการพูดและการเขียน การอ่านจึงเป็นการเรียนรู้และนับวันจะมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ผู้เรียนจะต้องประเมินสิ่งที่อ่านและใช้ให้เป็นประโยชน์ในการหาความรู้ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเลือกใช้คำเรียบเรียงความคิดความรู้ให้ชัดเจนใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษา ใช้ถ้อยคำตรงตามความหมายตามฐานะของบุคคลและสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ (พริดา สุขพันธ์, 2564) ความสำคัญของการอ่านช่วยในการพัฒนาการศึกษาอาชีพและคุณภาพชีวิตทำให้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และการที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าหน้านั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านการอ่านเมื่อเรียนจบ ว่าจะสามารถอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อย

กรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความสำนวนโวหารจากเรื่องที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่าง ๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำไปใช้ตัดสินใจ ในการดำเนินชีวิตได้ (อภัยพร สิลารักษ์, 2564; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

พริดา สุขพันธ์ (2564) กล่าวว่า ปัญหาของการอ่านจับใจความสรุปได้ว่านักเรียนไม่ เข้าใจเนื้อเรื่องและสรุปสาระสำคัญไม่ได้ นักเรียนอ่านไม่แตกฉาน สะกดคำไม่ถูก ไม่เข้าใจ ความหมาย อ่านแล้วสรุปใจความสำคัญไม่ได้ ไม่สามารถแยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและแยก ใจความสำคัญหลักกับใจความรองได้ สุชนันท์ สิงหระ ณ อยุธยา (2564) กล่าวว่า ปัญหา เกี่ยวกับครูผู้สอนที่มักเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการอ่านจับใจความ เนื่องจากไม่สนใจที่จะใช้วิธีสอนที่หลากหลาย แต่ยังคงใช้การบรรยายแบบเดิมและไม่จัดกิจกรรม ที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดผลสัมฤทธิ์มากขึ้น ดังนั้นบทบาทหน้าที่สำคัญของครูผู้สอนจึงไม่ใช่ เพียงแต่รอบรู้เนื้อหาวิชาเท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ซึ่งการสอนอ่านแบบเอสคิวไพล์อาร์จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำข้อมูลในสิ่งที่อ่านได้อย่าง ถูกต้อง ด้วยการประยุกต์ความรู้และประสบการณ์เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ที่ได้รับ อีกทั้งยังช่วยให้ การอ่านมีจุดมุ่งหมาย โดยมีการอ่าน 7 ขั้นตอน ที่จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านได้เป็นอย่างดี นอกจากวิธีสอนที่เหมาะสมแล้ว เนื้อหาที่ใช้ฝึกอ่านก็มีความสำคัญ เนื้อหาประเภทหนึ่งที่ เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน ซึ่งเป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมา มักแฝงคติธรรมและมุ่งให้ความสนุกเพลิดเพลิน จากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความให้กับผู้เรียน โดยใช้นิทานพื้นบ้านมาเป็นสื่อในการพัฒนา ความสามารถในการอ่านจับใจความด้วยการให้ผู้เรียนฝึกอ่านจับใจความจากนิทานพื้นบ้าน พบว่า การใช้นิทานพื้นบ้านช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจอย่างมี ประสิทธิภาพ (ภัทรดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์, 2564)

จากที่กล่าวมาแล้วถึงปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้เขียนจึงมีความประสงค์ที่จะ เสนอแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเอสคิวไพล์อาร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ ภาษาไทยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาไทยโดยใช้การ จัดการเรียนรู้แบบที่เป็นนวัตกรรมสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและแก้ปัญหาของการศึกษา ที่ผ่านมา ซึ่งไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยมากนัก แต่ยังคงเน้นเพียงเนื้อหาความรู้และการท่องจำที่ไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาแนวคิดและการริเริ่ม สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่สังคมโลกในอนาคตต้องการ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจึงเป็นการ ส่งเสริม สนับสนุนในการเรียนต่อระดับกลางและระดับสูงและเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับ การประกอบอาชีพหลังจากจบการศึกษาต่อไป

การอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญ คือ การอ่านที่มุ่งเน้นค้นหาสาระสำคัญของข้อความหรือของหนังสือเล่มนั้นว่าส่วนใดเป็นใจความสำคัญที่ผู้เขียนนำเสนอและส่วนใดเป็นส่วนขยายใจความสำคัญให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนที่เป็นใจความสำคัญอาจอยู่ช่วงต้น ช่วงกลางหรือช่วงท้ายของเรื่องหรือย่อหน้านั้นได้ (อุษาดี ชุกกลิ่นหอม และสมพร ร่วมสุข, 2562)

สำหรับจุดมุ่งหมายของการจับใจความสำคัญ ได้แก่ 1. สามารถบอกรายละเอียดของเรื่องราวที่อ่านได้อย่างชัดเจน 2. สามารถปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำได้ 3. เพื่อฝึกการอ่านเร็วและสามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง 4. สามารถสรุปหรือย่อเรื่องที่อ่านได้ 5. อ่านแล้วสามารถคาดการณ์และหาความจริง แสดงข้อคิดเห็นได้ใจความสำคัญ คือ ใจความที่สำคัญและเด่นที่สุดในย่อหน้า เป็นแก่นของย่อหน้าที่สามารถครอบคลุมเนื้อความในประโยคอื่น ๆ ในย่อหน้านั้นหรือประโยคที่สามารถเป็นหัวเรื่องของย่อหน้านั้นได้ ถ้าตัดเนื้อความของประโยคอื่นออกหมดหรือสามารถเป็นใจความหรือประโยคเดียว ๆ ได้ โดยไม่ต้องมีประโยคอื่นประกอบ ซึ่งในแต่ละย่อหน้าจะมีประโยคใจความสำคัญเพียงประโยคเดียวหรืออย่างมากไม่เกิน 2 ประโยค (วรัญญา บุรินทร์รัตน์, 2563)

ใจความรองหรือพลความ (พน - ละ - ความ) คือ ใจความหรือประโยคที่ขยายความประโยคใจความสำคัญเป็นใจความสนับสนุนใจความสำคัญให้ชัดเจนขึ้น อาจเป็นการอธิบายให้รายละเอียด ให้คำจำกัดความ ยกตัวอย่างเปรียบเทียบหรือแสดงเหตุผลอย่างถี่ยวนเพื่อสนับสนุนความคิด ส่วนที่มีใช้ใจความสำคัญและมีใช้ใจความรอง แต่ช่วยขยายความให้มากขึ้น คือ รายละเอียด (บรัสกร คงเปี่ยม, 2564)

ลักษณะของใจความสำคัญ ได้แก่ 1. ใจความสำคัญเป็นข้อความที่ทำหน้าที่คลุมใจความของข้อความอื่นๆ ในตอนนั้นๆ ได้หมดข้อความ นอกนั้นเป็นเพียงรายละเอียดหรือส่วนขยายใจความสำคัญเท่านั้น 2. ใจความสำคัญของข้อความหนึ่ง ๆ หรือย่อหน้าหนึ่ง ๆ ส่วนมากจะมีเพียงประการเดียว 3. ใจความสำคัญส่วนมากมีลักษณะเป็นประโยค อาจเป็นประโยคความเดียวหรือประโยคความซ้อนก็ได้ (วรัญญา บุรินทร์รัตน์, 2563)

การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบเอสคิวไฟว์อาร์

วิธีสอนแบบเอสคิวไฟว์อาร์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและจดจำข้อมูลในสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง โดยการประยุกต์ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ที่ได้รับอีกทั้งยังช่วยให้การอ่านมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งในแต่ละขั้นตอนนั้นจะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ความเป็นมาของวิธีสอนแบบ SQ5R เริ่มจากวิธีการสอนแบบ SQ3R ว่าในปี 1940 โดยฟรานซิส พี โรบินสัน (Robinson, 1961) ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านที่มหาวิทยาลัยโอไฮโอ (Ohio State University) ได้ให้นักเรียน สำรวจ ตั้งคำถาม อ่าน เล่าและทบทวน บทเรียนต่าง ๆ ในหนังสือเรียน ซึ่งกลยุทธ์นี้ถูกออกแบบขึ้นมาเพื่อนำมาใช้

ในงานเขียนเชิงอธิบาย วิธีการอ่านแบบ SQ3R เป็นวิธีการอ่านที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการสอนอ่าน ซึ่งสามารถช่วยให้นักเรียนเลือกสิ่งที่คาดว่าจะรู้จักจากเรื่องที่อ่าน เข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว และจดจำได้ดี และทบทวนเรื่องราวที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนการอ่าน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นสำรวจ (Survey - S) โดยการกวาดสายตาไปตามหัวข้อหนึ่งๆ เพื่อหาข้อหรือจุดสำคัญของเรื่องที่จักกล่าวถึงต่อไป 2. ขั้นตั้งคำถาม (Question Q) โดยการเปลี่ยนหัวข้อที่อ่านให้เป็นคำถามตั้งคำถามนี้จะทำให้มีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น ที่สำคัญคือคำถามจะต้องสัมพันธ์กับเรื่องราวที่กำลังอ่าน 3. ขั้นอ่าน (Read - R) การอ่านข้อความในบทนั้น ๆ ซ้ำอีกอย่างละเอียด 4. ขั้นเล่าเรื่อง (Recite - R) พยายามใช้ถ้อยคำของตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้หรืออาจเริ่มด้วยการอ่านทวนคำถามซ้ำใหม่อีก และ 5. ขั้นทบทวน (Review - R) เมื่ออ่านจบแล้วลองสำรวจดูว่าตนมีความสามารถจับจุดสำคัญของเรื่องได้ทุกจุดหรือไม่ สามารถจดจำเรื่องราวและจุดสำคัญของเรื่องได้ดี (Robinson, 1961) ซึ่งต่อมาได้พัฒนาวิธีสอนแบบ SQ3R ให้นำมาใช้ในการด้านการอ่านของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในปี ค.ศ. 1984 วอลเตอร์ ปอค (Walter Pauk) ได้พัฒนาวิธีสอนแบบ SQ4R โดยได้นำแนวคิดวิธีการอ่านของฟรานซิส พี โรบินสัน (Robinson, 1961) มาเพิ่มขั้นตอนบันทึก (Record) หลังจากทีนักเรียนได้อ่านบทอ่านและเปลี่ยนจากขั้นตอนการทบทวน (R-Review) เป็นขั้นตอนที่ได้วิเคราะห์บทอ่าน (R-Reflect) ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดที่อ่านได้เร็วขึ้น สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้ บอกรายละเอียดและจดจำเรื่อง รวมทั้งสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อริปไตย ชิตภักดี, 2557)

ในปี 1997 วอลเตอร์ ปอค (Walter Pauk) ได้พัฒนาวิธีสอนแบบ SQ4R มาเป็น SQ5R โดยเพิ่มขั้นตอนการอ่านทบทวน (Review) ซึ่งให้นักเรียนได้อ่านทบทวนประเด็นที่ได้อ่านแล้วสรุปโดยภาพรวม ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะได้พัฒนาทักษะการอ่านด้านการคิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ และประเมินค่าจากสิ่งที่อ่าน เพราะการที่ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่อ่านได้ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนจะต้องรู้จักการคิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ และตัดสินใจจากสิ่งที่อ่านก่อนจากนั้นจึงจะสามารถใช้เหตุผลในการอธิบายถึงสิ่งที่อ่านในแง่มุมต่าง ๆ ได้ (Coultras, 2021) โดยวิธีสอนแบบ เอสคิวไฟว์อาร์ เป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกอ่าน ทำความเข้าใจ สรุปใจความสำคัญและวิเคราะห์ วิจาร์ณ เรื่องที่อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นโดยใช้หลักฐานและเหตุผลมาสนับสนุนเรื่องที่อ่าน อีกทั้งวิธีสอนแบบเอสคิวไฟว์อาร์ ยังเป็นการเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อฝึกให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยครูผู้สอนคอยชี้แนะแนวทางการเรียนให้แก่นักเรียน การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบเอสคิวไฟว์อาร์ จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกกลวิธีการเรียนรู้จากบทอ่าน โดยนักเรียนได้มีโอกาสอ่านและสำรวจเนื้อหาจากเรื่องที่อ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านจะต้องพิจารณาอย่างพิถีพิถันพิจารณาอย่างมีวิจาร์ณญาณ เพื่อให้เข้าใจความคิดและการเชื่อมโยงความคิดของผู้แต่ง

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความหมายและความแตกต่างของวิธีสอนแบบ SQ3R SQ4R และ SQ5R

SQ3R	SQ4R	SQ5R	ความหมาย
1. Survey	1. Survey	1. Survey	สำรวจ
2. Question	2. Question	2. Question	ตั้งคำถาม
3. Read	3. Read	3. Read	อ่าน
-	4. Record	4. Record	จดบันทึก
4. Recite	5. Recite	5. Recite	สรุป
5. Review	-	6. Review	ทบทวน
-	6. Reflect	7. Reflect	วิเคราะห์ วิจัย

การจัดการเรียนการสอนเอสคิวไฟว์อาร์เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาด้วยการสร้างบรรยากาศที่นักเรียนและครูต้องเป็นกันเองด้วยการช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบเอสคิวไฟว์อาร์ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกระบวนการการได้รับการเสริมแรงด้วยคำชมเชยทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น ภายหลังการจัดกิจกรรมการอ่านโดยวิธีสอนแบบเอสคิวไฟว์อาร์ นักเรียนควรแสดงความคิดเห็นด้วยการทำแบบทดสอบหลังเรียนเป็นวิธีการที่ดีว่าพัฒนาการเรียนรู้ที่ได้รับการเสริมแรงจากครูผู้สอนทำให้นักเรียนมีความสุขและมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมครั้งต่อไปด้วยความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จหรือไม่ มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในกลุ่มเพื่อนเพื่อการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องทำให้นักเรียนแต่ละคนตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มให้รู้จักช่วยเหลือเพื่อน ๆ โดยเฉพาะด้านการเรียนและต้องจัดบรรยากาศหรือสร้างโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมกันให้มากที่สุด ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบเอสคิวไฟว์อาร์ เป็นการสอนที่ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านให้แก่แก่นักเรียนแล้วยังส่งผลต่อความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้อีกด้วย (Coultras, 2021; ศิริพร ปิตุภูมิสวัสดิ์, 2564; บรรัสกร คงเปี่ยม, 2564) การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบเอสคิวไฟว์อาร์ ร่วมกับนิทานพื้นบ้านโดยมีรายละเอียด ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจกใบความรู้เรื่องการอ่านจับใจความให้นักเรียนทุกคนอ่าน และทำความเข้าใจเมื่ออ่านจบแล้วครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น

2. ครูแจกใบความรู้เรื่องการค่าจับใจความแบบเอสคิวไฟว์อาร์ให้นักเรียนทุกคนอ่าน และทำความเข้าใจ เมื่ออ่านจบแล้วครูอธิบายความหมาย และขั้นตอนการอ่านแบบ SQ5R ให้นักเรียนฟังอีกครั้ง จากนั้นร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น

ขั้นการสอน

3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ครูให้นักเรียนรับนิทานเรื่อง สามกษัตริย์และให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนการอ่านแบบเอสคิวไฟว์อาร์ ดังนี้

Survey (S)

4. ครูให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง สามกษัตริย์ แล้วให้นักเรียนสำรวจเรื่องราวที่อ่านอย่างคร่าว ๆ โดยผ่านชื่อเรื่อง โดยดูประโยคแรกของแต่ละย่อหน้าวิธีเขียน ความยาวเรื่อง รูปแบบการเขียน อ่าบเรื่องแต่ละย่อหน้า สังเกตภาพรวมของเรื่อง โดยวิธีรักการอ่านแบบกวาดวดสายตาอย่างรวดเร็ว

Question (Q)

5. ครูช่วยตั้งคำถามจากนั้นให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านกลุ่มละ 5 ข้อ เช่น

- 5.1 ตัวละครมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร
- 5.2 เกิดเหตุการณ์ได้จึงเรียกสถานที่นี้ชื่อว่า แม่ร้องช้าง
- 5.3 แนวคิดที่ได้จากเรื่องคืออะไร
- 5.4 นักเรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร
- 5.5 ทำไมพ่อขุนงำเมืองถึงให้อภัยพ่อขุนรามคำแหง

Read (R1)

6. ให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง สามกษัตริย์ อีกครั้งอย่างละเอียด เป็นสิ่งสำคัญมากในการอ่าน อ่านแต่ละย่อหน้า โดยอาจยังมีวัตถุประสงค์ พยายามหาคำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งบันทึกคำศัพท์สำคัญ รวมถึงสังเกตคำที่เพิ่มต่างจากคำอื่น เช่น พิมพ์เป็นตัวเอียงและประโยคที่ขีดเส้นใต้ เพื่อทำความเข้าใจและตอบคำถามที่ตั้งไว้ ในขั้นนี้นักเรียนจะสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องใด

Record (R2)

7. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มขีดเส้นใต้คำหรือวลีสำคัญ แล้วเขียนใจความสำคัญหรือเขียนสรุปลงในสมุด การบันทึกใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านโดยเขียนเป็นโครงเรื่องจะให้นักเรียนอ่านได้คล่องขึ้น และเป็นการเตรียมการเขียนสรุปความต่อไป

Recite (R3)

8. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานโดยเล่าใจความสำคัญและรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อเป็นการทดสอบความเข้าใจในการอ่าน

Review (R4)

9. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทบทวนสิ่งที่อ่านให้กระจ่างชัด แล้วอ่านซ้ำอีกครั้งอย่างรวดเร็วเพื่อตรวจความถูกต้องจากเรื่องที่อ่าน

Reflect (R5)

10. ให้นักเรียนใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการจัดเรียงลำดับข้อมูลโดยสรุปความรู้และร่วมกันวิเคราะห์ วิจัย และเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องที่อ่าน

11. ให้นักเรียนช่วยกันสรุป โดยยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ตรงกับแนวคิดของเรื่อง พร้อมทั้งจะนำแนวความคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างไร

12. ครูแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทำเป็นรายบุคคล เมื่อนักเรียนทำเสร็จแล้วครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยแบบทดสอบ

ขั้นสรุป

13. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปวิธีการอ่านแบบเอสคิวไฟว์อาร์ และให้บอกปัญหาจากการอ่านโดยครูเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา

หนังสือนิทานพื้นบ้านโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและนิสัยรักการอ่านยิ่งขึ้นและมีการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากการให้ความสนใจในการอ่าน ทำให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าสูงกว่าปกติ รวมไปถึงมีความพึงพอใจในกิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจ ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอ่านอย่างกระตือรือร้น มีเป้าหมายที่ชัดเจน โดยกระบวนการเรียนรู้และการที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจ จดจำเนื้อความ ความรู้และความคิดที่ผู้เขียนบันทึกไว้ เพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องหลังจากอ่านจบแต่ละครั้งแล้วสามารถรับรู้และทำความเข้าใจได้ตรงตามความมุ่งหมายผู้เรียน ตลอดจนการใช้ความคิดจากเรื่องที่อ่านเป็นสำคัญและเขียนสรุปใจความจากเรื่องที่อ่านเป็นกิจกรรมกลุ่มนักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Coultras, 2021; ศิริพร ปิณฑุมิสวัสดิ์, 2564)

การวัดและประเมินผลของการจัดการเรียนการสอนเอสคิวไฟว์อาร์เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

การวัดและประเมินผลของการจัดการเรียนการสอนเอสคิวไฟว์อาร์เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถอันประกอบด้วย (Burgess, 2021; บัรสเตอร์ คงเปี่ยม, 2564)

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ สาระที่ 1 การอ่านจับใจความ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เพื่อศึกษากรอบแนวคิด ความยากง่ายของเนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดแล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างข้อสอบ

2. วิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วดำเนินการออกข้อสอบ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยศึกษาเทคนิคการออกข้อสอบจากเอกสารตำราต่าง ๆ

3. สร้างแบบทดสอบการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาแบบทดสอบเป็นปรนัย 4 ตัวเลือก โดยแบ่งเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน

4. นำแบบทดสอบที่ได้ไปตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข โดยพิจารณาถึงรูปแบบการใช้ภาษา ความเที่ยงตรงในเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้

5. นำแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพกับนักเรียนมัธยมศึกษาแล้วนำผลคะแนนไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความยากง่าย (P) และค่าความเที่ยงรวมทั้งนำแบบทดสอบที่มีคุณภาพแล้ว ไปใช้วัดความสามารถอ่านจับใจความกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

6. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเอสคิวไฟว์อาร์เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนมัศึกษามีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) เป็น 5 ระดับ ประกอบด้วย ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะในการนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนเอสคิวไฟว์อาร์ไปประยุกต์ใช้

1. ครูต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนแบบเอสคิวไฟว์อาร์ โดยละเอียดก่อนใช้กับนักเรียน และมีการสร้างบรรยากาศและบอกถึงประโยชน์ที่จะได้รับ จากนั้นจึงเตรียมบทอ่านให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน และกำหนดเวลาในการทำกิจกรรม ให้เหมาะสม เช่นควรเลือกเรื่องที่ตรงกับ ความสนใจของนักเรียนและพิจารณาว่ามีเนื้อหาใดบ้างและเนื้อหาใดเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม

2. ครูจะต้องวางแผนการใช้เวลาสอนให้เหมาะสม เนื่องจากวิธีสอนอ่านแบบ เอสคิวไฟว์อาร์ ร่วมกับนิทาน มีการอ่านมีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ทำให้ใช้เวลามากกว่าที่กำหนดไว้ ครูจึงต้องเตรียมตัวให้พร้อม โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการสอนให้เข้าใจอย่างชัดเจนและเตรียมสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้พร้อม เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอน

3. วิธีสอนอ่านแบบเอสคิวไฟว์อาร์ ร่วมกับนิทานเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองแก่ผู้เรียน ทำให้มีความสนุกสนานอยากร่วมกิจกรรม มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานกับผู้อื่น ช่วยกันคิด ช่วยกันระดมสมอง แสดงความคิดเห็น ทำให้รู้สึกมีความสุขในการเรียน เกิดความพึงพอใจที่มีต่อวิธีสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านด้วยเทคนิคเอสคิวไฟว์อาร์

4. การใช้วิธีการสอนอ่านแบบเอสคิวไฟว์อาร์ อาจร่วมกับวิธีการสอนอ่านรูปแบบอื่น เช่น การใช้เทคนิค CIRC การสอนแบบโพร์บล็อก การสอนแบบหลักการบูรณาการของเมอร์ดีอก (MIA) เป็นต้น เพื่อให้การอ่านจับใจความมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งควรมีการศึกษาวิจัยส่งเสริมด้านการอ่านจับใจความโดยใช้สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น บทความ

ข่าว เรื่องสั้น เป็นต้น เพื่อใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มสาระภาษาไทยในระดับชั้นที่สูงขึ้น

5. ผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเอสคิวไฟว์อาร์ ควรชี้แจงการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจอย่างละเอียดถี่ถ้วน จึงทำให้นักเรียนเข้าใจการกระทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนได้ถูกต้องชัดเจน รวมทั้งควรเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มอาจใช้เวลาในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นครูผู้สอนควรติดตามให้การแนะนำสนับสนุนส่งเสริมผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

สรุป

บทความแนวทางการจัดการเรียนการสอนเอสคิวไฟว์อาร์เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ทำให้ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ทั้งนี้เป็นเพราะเครื่องมือที่พัฒนาขึ้น มีการวางแผน การลำดับเนื้อหา การใช้ภาษาและสร้างกระบวนการอ่านที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งการนำนิทานพื้นบ้านมาเป็นสื่อการสอนจะช่วยส่งเสริมการอ่าน เพราะมีเนื้อหาสนุก เราความสนใจของนักเรียน ใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนสอดคล้องกับเนื้อหาที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการอ่านเกิดจินตนาการ เพลิดเพลินและได้รับความรู้ในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสรุปใจความสำคัญวิเคราะห์เหตุการณ์และลักษณะของตัวละคร ข้อคิดในนิทานได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น เหมาะสำหรั้นำมาส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา แต่ก็มีข้อควรจำกัดเนื่องจากนิทานบางเรื่องอาจจะมีการนำเสนอในเรื่องของลักษณะพฤติกรรมตัวละครที่มีความก้าวร้าว การผิดศีลธรรม หรือเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง เนื้อหาสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เหมาะสม ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรมีการอ่านสรุปจับใจความที่ใช้การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมิน เพื่อชี้แนะเนื้อหาที่อ่านให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านนิทานได้อย่างเข้าใจ กลวิธีการสอนที่มีส่วนสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนครูควรจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนและเทคนิคการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งวิธีสอนที่มีความเหมาะสมและน่าสนใจที่จะนำมาใช้ในการสอนอ่านจับใจความคือ วิธีสอนแบบเอสคิวไฟว์อาร์ ที่ประกอบด้วย การอ่าน 7 ขั้นตอน Survey (S) คือ การสำรวจ Question (Q) คือ การตั้งคำถาม Read (R) คือ การอ่าน Record (R) คือ การจดบันทึก Recite (R) คือ การอ่านจำ Review (R) คือ การทบทวน และ Reflect (R) คือการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและจดจำข้อมูลได้อย่างแม่นยำ รวมถึงสามารถนำความรู้ใหม่ไปประยุกต์กับความรู้เดิมที่มีอยู่ และยังช่วยให้นักเรียนได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่อ่านพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ในเรื่องที่อ่านอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- brisakong, K. (2564). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Pirada, S. (2564). *การพัฒนาสื่อประสมเพื่อเสริมความสามารถด้านการอ่านคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Rattana, A. (2564). *การพัฒนาชุดการสอนแบบ Active learning โดยใช้เทคนิค SQ3R เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 32(1), 77-88.*
- Waranya, B. (2563). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWL Plus (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Suanan, S. (2563). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ และทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยการสอนแบบ Reciprocal Teaching ของนักเรียนระดับชั้น Middle School (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Ongkarn, S. (2564). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Uthairat, C. (2562). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย, 10(1), 303-317.*
- Oti, T. (2557). *การพัฒนาการอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจ โดยใช้เทคนิค SQ5R สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Coultas, K. (2021). *SQ5R READING METHOD*. retrieved December 23, 2021, from <http://www.maywoodacademy.org/apps/pages/>

Burgess, T. (2021). *What is SQ5R reading strategy*. retrieved December 20, 2021, from <https://www.quora.com/What-is-SQ5R-reading-strategy>

